

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako saboto zjutraj; cena za vsa leta je 4 gl. 40 kr., za polu leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 10 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri oporavnitvi in v trafikah v Trstu po 7 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 8 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Oporavnitvo »via Zonta 5«.

Val dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Hnala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Tiskarji (razne vrste tiskarstva in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z dobitnimi drkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

Denašnja številka »Edinosti« je zadnja v prvem četrtletju. Vse gospode, kateri so z naročnino zaostali, ali katerim ta mesec poteče, pozivljamo uljudno, naj nam denarje prve dni meseca aprila pošlejo sicer se jim list ustavi.

H krati vabimo, naj se oglašé novi naročniki.

Prihodnji mesec začne podlistek priobčevati zgodovino mesta Trsta, katero je v proslavljenje letošnje 500 letnice spisal učen rodoljub.

Cena »Edinosti« je tiskana listu na čelu.

Oporavnitvo »Edinosti.«

Sprememba volilnega reda.

Kar imamo v Avstriji ustavo, še nikdar se nemško-liberalnej stranki ni tako hudo godilo, kakor ta mesec, in vzlasti zadnje dni. Čedalje bolj spoznavamo, kako pomenljiva je bila, in kako imenitne nastopke je rodila cesarjeva beseda o »fakcijski opoziciji«. Ta beseda je odprla tudi slepecem oči, in užgala vsej stranki neljubljivo marogo na čelo. Odsihmal gine nje »nimbus«, kakor kafa, in avstrijski prebivalci jo gledajo nevoljno, ker so spoznali vso nagoto nje sebičnosti in hinavščine. Osemnajst let je držala državno krmilo v roki, z jezikom je narodom oznanjala srečo, svobodo in zlato prihodnost, dejansko pa je ravnala le po dveh načelih: *pristnosti je hotela Slovane na steno, sebi pa napolniti žepo*. V nobeni druge državi bi tako sebičnost, tako tiranska stranka ne mogla toliko let vladati, in tudi avstrijski narodi bi uže davno bili nje jarem otresli, da ona ni imela zaslombe na nenaravnem, krivičnem, umetno in s zvišano ustvarjenem volilnem redu. Ta volilni red je leta 1861 zagrizel veliko-nemec, vitez Schmerling, tako zvito sestavil, da je Nemcem, in mej temi izključljivo liberalnej koteriji gospodstvo nad večino Slovanov tako rekoč zagotovil. Ministerske stole in večino poslancev v državnem zboru so smatrali liberalci za svoj nedotakljiv privilegij. Zaman so povdarjali Slovani in pozneje tudi konservativni Nemci krivičnost volilnega reda, brez uspeha so zahtevali manjši obrtniki v mestih volilno pravico, — gospodujoča stranka si je

uha zamašila proti glasu enakopravnosti in svobode ter poslušala samo zahteve bogatih judov in jezičnih dohtarjev.

A nobena krivica vekomaj ne trpi; vsaka krivica se maščuje! Avstrija je prišla po slabem in samovoljnem gospodarstvu v hude zadrege, siromaštvo in demoralizacija ste se v vseh deželah grozno širile, in število privrženecv vladajoče stranke se je valed tega vedno krčilo. Narodov zdravi razum je slednjič sprevidel propad, v kateri so jih pahali oni, ki so si sami prilastili po krivici ime, da so narodom »prijetelji in osrečevalci«. In glej čudat k ljubju krivičnemu volilnemu redu so zgubili liberalni Nemci pri volitvah leta 1878 svoje gospodarstvo, in prišli v večino Slovani, združeni s konservativnimi Nemci. To jim je bil udarec, kakor blisk iz jasnega neba, — in odsihmal kriči, razsaja in se vije njih stranka, ko bi jo lomil krč in božjast. Od dne do dne se je zanašala, da se svojimi napadi in brezkončnim ščuvanjem spodkopije i zmane ministerstvo grofa Taaffeja, katero je vsem narodom pravično in posebno kmetiškemu stanu prijazno, — *prazen trud!* Ministerstvo in sedanja večina državnega zbora stojita danes trdnje, nego kedaj poprej, cesar jima zaupa, prebivalstvo vseh dežel se ju vedno trdnjeje oklepa, — in tako se Avstrija krepi samoter se jej vrača izgubljena čast pri sosedih.

Da pa se ubrani za vselej samostitva nemško-liberalne stranke, potreba je bilo, dosedanjji nenaravni volilni red spremeniti. To se je zgodilo v poslanskej zbornici ta teden, in sicer na predloge, katere sta predložila poslanca gg. Zeithammer in Lienbacher.

Po dolgih in strastnih obravnavah, v katerih je levica vse mogoče orožje porabila za ohranjenje svojih starih privilegijev, zmagala je desnica s tema le sklepoma: 1. Veliki posestniki na Češkem bodo volili o izdaj svojih 23 poslancev v šestih volilnih okrajih. 2. V mestih in trgih dobe volilno pravico tudi posestniki, kateri plačujejo samo 5 goldinarjev davka. Oba sklepa pripomoreta, da nemško-liberalna stranka zgubi mnogo mandator, katere pridobé konservativci; in s tem jej je splavala zadnja nadeja po volli, da pride zopet do večine in oblasti.

Ta sprememba volilnega reda je torej prevažna, akoprav še ne zadostuje vsem našim pravičnim željam. Toda pri sedanjih težavnih razmerah se več ni moglo doseči. Levica v državnem zboru je dobila smrtno rano, in ni se nam

bat, da bo — posebno nas Slovence z nekdanjo ošabnostjo kdaj zopet pritiskala na steno. Ko pa pride ugodna ura, povzdignoti morajo naši poslanci krepko svoj glás, da se tudi v slovenskih deželah volilni red, oziroma volilni okrajji spremene. Naš narod je gledé na njegovo število in na davke, katere plačuje, v državnem zboru najslabše zastopan. Na Koroškem se 120.000 Slovencev ne more vspati niti do enega poslanca. Na Štirkem, na Kranjskem, Goriškem in tudi v Istri jih ima primeroma premalo. Le, ko se v Avstriji popolnoma vresniči cesarjeva beseda: »enaka bremena, enake pravice«, — potem bodo nehale pritožbe, in narodi postanejo velika, — zadovoljna, srečna družina!

Potepinstvo in vlačugarstvo.

Gotovo vsak razumen in pravičen človek grofu Taaffeju daje to priznanje, da z Avstrijo dobro misli in da nema nobenih sebičnih namenov; priznavati mora tudi to, da so mu državne razmere dobro znane, da mu ne manjka sposobnosti in volje, polagoma zaceliti skelečih ran, katere je državi vsekala vlada iz one nesrečne stranke, katera zdaj tako sramotno konec jemlje. To je jasno vsacemu, kateri se je brigal za javne zadeve. Razen zelo velike previdnosti in tedaj premišljene počasnosti, opazujemo pri tem možu tudi to — za kar se prejšnja vlada ni malo ni dosti ni brigala — da mu je na sreči blagostanje prostega ljudstva, našega kmeta, malega obrtnika, ulozega trpina, najzadnjega delalca v fabrikah in zadublih jamah. Da je temu tako, to potrjujejo lastne njegove besede, katere je govoril ne le v državnem zboru, temuč tudi v mnogih družih prilikah, vzlasti raznim deputacijam, i razne naredbe, katere je v tej zadevi zaukazal, *kavalirju* pa, kakoršen je Taaffe, beseda ni blago, ki je na prodaj, zato mu moramo verovati.

Ne bomo govorili o vsem tem, za to nemamo ni prostora ni časa, a neke reči, ki je na videz zelo nepomenljiva, katere največji kulturnosni časniki še omenili niso, ne moremo zamolčati i ta na videz nepomenljiva, v resnici pa jako pomenljiva stvar je Taaffejev ukaz, ki velevala vsem okrajnim glavarstvom, naj strogo postopajo zoper potepine in vlačugarje.

Ta ukaz je nas v resnici zelo razveselil, ker priča, prvič: da grof Taaffe stopa na glavo tistej najbolj strupenej kači, katero imenujemo

nemoralnost, in drugič, da mu je v resnici na sreči blagostanje onega ljudstva, katero podpira državo na treh voglih, to je kmetkega ljudstva, malih obrtnikov in delalcev.

Potepini in vlačugarji so bili uže od nekdanj posameznim deželam ali krajem bolj ali manj nadležni; uzrokov ne moremo navajati, ker so zelo različni; večidel pa so v prejšnjih časih izvirali iz krajnih i izvenrednih razmer, kakor se to mora trditi o rokovanjcih ali plaščarjih.

A v zadnjih letih je blažena ustavoverna vlada, katerej je bilo ljudstvo le molzna krava, odprla potepinstvu in vlačugarstvu na široko duri in vrata. Kakor je a posebno postavlo patentirala judovsko odušstvo, enako je tudi a posebno postavlo dala potuho, varstvo in živež potepinom in vlačugarjem. Da je to resnica, naj priča to le: V državnem zboru se je sklenola v letu 1873 postava, katere prvi paragraf se tako le glasi: »Kdor nema stalnega bivališča, ali ga zapusti ter se brez dela okoli klati, pa ne more dokazati, da iz svojega premoženja živi, ali si zaslužka išče, naj se kakor vlačugar kaznuje s zaporom od osem dni do enega meseca.

Taka kazen je tedaj odločena potepinom in vlačugarjem! Je-li to v resnici kazen? Nikakor ne! Dostikrat, vzlasti v slabem vremenu je potepinom in vlačugarjem celo zelo prijetna, ker brez dela sedé i spé na gorkem — ne lačni, ampak sili! saj se jim pred usta nosi hrana, za katero bi jih marsikateri od dela utrujen kmet zavilal, in lenoba je njim prva slast, ker brez lenobe ne bi bili potepini in vlačugarji; zato jim je tudi zapor prijeten.

Je-li tedaj čudo in ali ni postava kriva, da so se v zadnjih letih potepini in vlačugarji tako pomnožili, da je prvi minister, grof Taaffe, ukazal ostro postopanje zoper tega črva, ki v moralnem in gmotnem stanju spodjeda našega kmeta? Vsak kmet mi to pritrdi, vzlasti pa oni, ki stanujejo blizu večjih mest, ali pa na samotnih krajih.

Rekli smo, da ta golazen v človeške pojabi spodjeda našega kmeta v moralnem in gmotnem stanju. O zadnjem nečemo govoriti, ker to je jasno, saj ne odira le kmeta s tem, da pri njem berači, temuč kmet mora tudi plačevati hrano in potrebo za te potepine, ko so v zaporu in potrpe (Schub) troške. Še več ima kmet moralne škode, ker potepini in vlačugarji so zapeljivci, goljufi in sploh kvaritelji kmetkega ljudstva, oni so goba na sicer zdravem

Podlistek.

Odlomki iz mojega dnevnika.

(Spisuje Samovič.)
(Dalje.)

Mlado, lepo žensko bitje je pripeljal vojak ta dan v tabor; objokana in žalostna je stopala mimo nas, nikogar ni videla, če tudi so bile vse oči na njo obrnene. Bila je lepe vitke rasti, imela črne lase, dolge obrvi in ljubeznjive oči, ko je na vprašanje spregovorila, zabliščale so kakor sneg beli zobje.

Kaj ste na bojnem polji hoteli? vprašal jo je stotnik. — Ona je po francoski odgovorila, da ne umeje nemški. Stotnik, kateri je dobro francoski umel, razvozal je hipoma zagonetko, bila je mlada Francozinja, nje ljubi, ki je bil lajtenant v polku I. Chausser de Afrique, otšel je v vojno, ko nje ni bilo v Saint Denis doma. Bila je namreč na dolgem popotovanju v Rusiji in se je še le vernola domov, ko je po ovinkih izvedela, da tudi Zuvavi morajo v vojno in zlasti oni polk, pri katerem je služil mladi brhki lajtenant, kakor smo posneli to iz fotografske slike, katero je v dragocenem z biseri okrašenem medaljonu na prsih nosila.

Ljubeznjiva mlada francozinja se je vsa-cemu smilila, nje bolestin zdihi so presunili slehernega. Stotnik je takoj v zapisniku dalje

poročal, da je mlada francozinja prišla iskat svojega zaročnika comte W. kateri je gotovo padel na bojišču in za katerega mrtvo truplo je prosila, ako se bode moglo najti. Ako bi bil pa ujet, kar je živo upala, bila bi najsrečnejša na svetu, tako je izrekla stotniku. Poizvedel sem od častnikov, kateri so jo z vso čestjo in olko spremljevali, da se je nje domo sanjalo, da je nje ljubi hudo ranjen, da bi jo rad le enkrat še videl in potem zatisnil oči. Častniki so jo skušali pomiriti, ali ona je čutila gorje, da se nje sanje obistniné. Prosila je, naj jo pusté nazaj mej mrtve in ranjene na bojišče, da bo iskala njega, in če ga najde, — ž njim delila žalost ali veselje. Pri vseh ambulancah je bilo dano povelje, ako se najde ranjen, mrtve ali zdrav mladi francoski lajtenant po imenu comte W., ki ima na prsih zlato verižico z dragocenim ploščastim medaljonom, v katerem je ženska podoba in črka H. Hortenzija, tako je bilo namreč mladej grofici ime; naj se to takoj na glavni tabor objavi. Od vseh krajev, kder so ranjene obvezavali in jih operirali, došle so zanikajoča poročila v malo urah. Na vsakem vozu je ranjene, katere so pogosto vozili, pregledala solznimi očmi mlada francozinja, vselej se je bridko zjokala, ko je z voza stopila, vsi okoli stoječi smo bili ganjeni, in vsak jo je pomiloval. — Ah jaz sirota — tako je vzdihovala, da bi ga le še enkrat videla živega in zdravega, o Bog! o Bog! usliši mojo prošnjo. Tam po cesti spremljata

voz z ranjenci dva oficirja, počasi vozijo konji vsem se pozdeva, da utegne na njem biti ranjeni francoski častnik. Vse je vtihnolo, ko je voz blizu prišel, prvi oficir se je francozinji priklonil in jej, kolikor mogoče mirno povedal, da se je našel francoski častnik, ter da je nekoliko ranjen, a naj se pomiri, da ga odnesó v bližnjo hišo. Veselje je divno očaralo Francozinjo prvi trenutek, žarek iz črnih očí je zasijal enako juternjemu solncu in blede lici ste zarudeli, kakor zarija. Pa — ah, ko je zapazila ljubega, katerega so zdaj z vso pazljivostjo vojak z voza vzdignoli ter ga nesli v bližnjo hišo — zajokala je na ves glas in milo zaklicala: Henri! — potem pa se zgrudila na tla in padla v omedlevico. Ranjenec je čul znani glas, obrnol je glavo na stran, od kodar je čul svoje ime; klic mu je dal novo moč. Teško je govoril, bil je smrtno ranjen, prestreljen skoz prsa. Zdravniki so tekoj priskočili in vso svojo umetnost vporabili, da bi ga rešili, ali zaman je bilo. Ko so francozinjo zopet oživili, prosila je, naj jo takoj k ranjenemu oficirju spremitjo. Dva častnika sta jo spremlja v hišo, kder je v zadnjih trenutkih zdihoval mladi lepi Francoz. Polahko se vrata odpró, mlada deva vstopi — zdravniki so za hip od postelje stopili — Henri! zaklicala je zamolklim glasom —, pokleknila poleg njega ter ga prijala za roko, uže na polu mrtvo, ljubila jo ter govorila mu tako milo in tožno, da smo bili vsi do solz ganjeni. Zdaj vstane ter

se nagne k njegovej glavi — poprašuje z srčno milim glasom, — odgovori so bili tihi, slabela je vedno bolj in bolj živjenja moč. Jaz umrem — vzdahne mladi ranjenec. To je devo zopet vznemirilo, da je začela zdihovati, jokati, milo in obupno tožiti. Nikar ne umri — vsiklikne, živi, le malo časa še živi, — ah! moj Bog — Notre dam de Paris! kliče na pomoč. Svojo glavo je nagnola k njegovej — poljubila ga je, gotovo še nikdar tako goreče, tako ljubeznjivo, tako žilostno. — Zadnji poljub je bil ta — oči je zatisnil za vselej. Pokleknila je — sklenola roke in molila pri mrtliču; niso tekale več solze, ljubezni polno srce je počilo, ter zgrudila se je i šla za njim — smrt je združila mrtva v zakon.

Zavila se je zemlja drugič v črno odejo, mrtvih na bojišču še mnogo ni bilo zakopanih, kelo bi mogel toliko mrtličev v enem dnevu izročiti materi zemlji! Globoke jame so bile na polu skopane, cele kupe je bilo mrtličev navoženih, vsak je moral pri delu pomagati.

Kakor se lačna hijena po pokopališčih plazila, enako se nahajajo na bojnem polju človeške hijene, da ropajo padlim junakom denar, zlatino, obleko in kar dobo. Tudi pri Magenti so se plazile po noči mej mrtvim vojaki take zveri v človeške podobli. Od trupla do trupla so po mačje lazili, preiskavali žepe mrtvim i na polu mrtvim, tipali po rokah, če je kak prstan na njih, da si ga prisvoje; če ga ni mogoče sneti

drevesu. Koliko neprimlik, naloževanja obreko-
vanja, sovraštva i pohujšanja zatrosijo ti malo-
pridneži mej mirno i pobožno ljudstvo!

Ti ljudje so razne vrste, vsi pa polno hu-
dobe v srci.

V prvo vrsto stavimo lažnjive, hinavce, fa-
rizije, pobeljene grobe; ti so najnevarnejši, če
tudi dostikrat in v mnogih hišah zelo čislani.
Oni pripovedujejo čudne i strašne novice ne-
vednim ljudem, ki jih vsi zavzeti poslušajo in
jim kaj dobro strežejo, mej tem pa obrekujejo,
kar le morejo i tako sejejo v soseski najhujši strup.

Druge nevarna vrsta teh klatežev pa dela
prebivalstvu strah; ljudstvo se teh potepuhov
boji, ker se jim uže na obrazu i po besedi pozna,
da so zmožni vsake hudobije; zato jim ne od-
reka nobenega zahtevanja. Saj se pogosto sliši:

»Če ne ravnam lepo z njim, še bišo mi zažge.«
Ti ljudje se klatijo najbolj po samotnih krajih,
posebno radi obiskujejo hiše v nedeljah in praz-
nikih mej božjo službo, ko dom varuje kak
starec ali kaka ženska. Poslednje se pred njimi
kar tresejo, nalože jim masla, slanina in kar je
v hiši najboljšega, da se jih odkrižajo.

Še je več vrst teh junakov, ki se dela bojé
in ob žulih kmetskega ljudstva živé, mej temi
so vrači i mazači, ki praznovornim ljudem mošnje
ožemajo, sleparji vseh barv, celo v pinjah in
fraku; a kdo bi popisal vse vrste te drhali, ki
je soseskam i dežlam nadloga in prava božja
šiba! To so troli, ki srkajo iz državnega in ljud-
skega satovja! Postava sicer veleva, naj se ka-
zujejo s zaporom i tirajo na dom. A komu je
to koristno? Državi i ljudstvu gotovo ne, ker
jih mora rediti i še potirne troške plačevati;
koristno je le potepuhom, ker z lenobo — kruh
služijo, mej tem ko drugi poštenj ljudje trdo
delajo ter se v potu obraza trudijo od zora do
mraka.

Postava, katero so skovali liberalci zoper po-
tepine in vlačugarje, imela bi se tedaj imeno-
novati: postava za potepine in vlačugarje.

Treba je toraj, da se ta postava tako pre-
drugači, da bo lenobo ovirala, ne pa podpirala;
ne s zaporom in pitanjem, ampak kaznovati se
morajo taki ljudje s trdim delom in postom.
Ako bi nam kdo očital, da bi taka postava bila
barbarična, da se ne bi skladala z načeli svo-
bode in omike, odgovorjamo mu, da se sklada
s pravico, katere zahteva takšno plačilo ka-
koršno delo.

Dopisi.

Iz Rojana 14. m. c.

(Praznovstvo i prilika. — Kaj je prazno-
verstvo?)

1. Verovati v stvari, ki so po narávinem
zakonu nemogoče.

2. Pripisovati močem v vsemiru nadnará-
vine lastnosti.

3. Pripisovati materiji svojstva, ki pripadajo
pneumatologiji.

Napredkom v oliko očividno gineva prazno-
verstvo. Ono je posledica davno propalega pan-
teizma, a poslednji posledica — uzrok pomra-
čenja človeškega uma po prvem padu: tedaj
konkatenacija. Moramo paziti, da ne trčimo
ob Pitagore oslovski most, ker preljubeznjiva
»Edinost« hoče vedno ostati le preprosta kmečka
deklica.*

*) To sicer ne, le tadelj reči se radi ogiblujemo,
ki so ljudstvu neumevne, učenjakom pa nepotrebne.
Uredn.

raz prsta, najkrajše je delo, da se prst odreže.
Ker so pa sanitetni vojaki z svetilnicami iskali
ranjencev, skrivale so se te nečloveške hijene
za grmovjem in po grabnih, da jih ni kedo za-
pazil. Spravljali so mrtvaški svoj rop v skrite
kraje. Dva stara vojaka stopata od trupla do
trupla z svetilnico, da otmata, ako najdeti še
koga živega. Pri nekej ograji se jima je ubila
svetilnica, vse je bilo v temi, — sedla sta na
tla in iskala sveče, ki je na tla pala; kar za-
čujeta neko šumenje ne daleč, tiho poslušata —

kaj utegne to biti — je li kedo od mrtvih vstal,
ali se kateri ranjenec zavedel v hladnej noči iz
medlevice? — Pripogneta se — zdaj zapazi
jeden, da hodita dva neznana človeka okrog
mrtvih — tipljeta obleko, roke in žepe. Tu in
tam prebrneta mrtveca, da mu preiščeta prsa,
ima li uro ali denar kde v telovniku. Spoznala
sta ju, kedo sta, in s krepkim krikom »halt!«
planeta s puško in bodalom na mrtličev roparja,
ter ju takoj ustavi. — Prestrašena roparja,
ne sluteča mej mrtvimi žive duše, osupneta ter
poskušata iz žepov naropano blago po tleh po-
metati, toda vojaka sta ju dobro stražila in mej
tem, ko je prvi puško nategnol, da bo streljal, ako
se kedo gane, zvezal je drugi roparjema roke.
Prignala sta ju v tabor v noči in glavnej straži iz-
ročila. Straža ju je takoj preiskala in našla pri
njih razne vrste novcev, žepnih ur, zlatih gum-
bov, prstanov in tudi človeških prstov, na ka-
terih so se bliščali dragoceni prstani. Na rano

Slovenski kmetič i praznovstvo, skoro jeden
pojem. Tesno zvezana, ko telo dušoj. Učiteljem
i duhovnim pastirjem je dana oblast to pretesno
vez odstraniti. Prvim iz človeko-narodo-ljubja,
i poslednjim, da prava vera na bitnosti škode ne
trpi. Naš narod ima uže mnogo učiteljev i uče-
nikov. Vendar v tem oziru smo do sedaj zelo
malo dosegli. Narodu se pripoveduje po učilnicah
i pridiguje raz lec o abotnosti praznovstva,
ali vse to se vrši golim oblikoslovjem. Preprosti
narod ne umeje mnogo besedja; žeja ga po
zrnu, po jedru. Enak je otroku, ki za zrcalom
išče svoje podobe. Slovnica brezi sintakse je
le senca — odsev napram svetlobi obrnenih eti-
mologičnih oblik.

Kaj nam pomaga, če razlagamo i do pičice
preprostak dokazujemo le golimi slovi, kaj je
pravi ponos, kaj ošabnost, kaj prevzetnost i
druge dobre i slabe lastnosti naše duše; ako temu
modrovanju pomanjkuje duha, ki vse oživlja.
Človeško obličje služi duši v ogledalo.

I modrovanju, naukom? Jezu Krst največji
pedagog preprostim drobi kruh večne resnice
podobami, imenom prilike; a pismoukom kaže:
»Dajte toraj cesarju, kar je cesarjevega i Bogu,
kar je božjega«. Prorok govori o njem, da hode
ljudstvo poučeval prilikami. Kedor koli katerega
uči, naj se poniža do učenca i preglednimi sli-
kami naj mu vsebino okrasl.

Priprostim umom, priprosto slovo!

Pri tem poslu nam veleva dolžnost, da se
poslužujemo primernih izgledov; ali zgodopisnih
resnic. Stvar, kojo hočemo umevno tvoriti, do-
godki razjasnimo, osvetlujemo!

Sedaj »ad rem!« Hočemo se držati narodne
prislovice: Obelodanim greh, grešnika pa za-
molčim! Priprosta ženica iz okolice v mesto
gredé vrčem mleka, da ga prodá — potom do-
biti svojo botrico, ali kumico. Nazdravši se, pri-
čnete mej seboj kramljati. Naša mlekarica se
pritožuje kumici nekako tako le: Veste botra,
moja bela krava mi je dala danes zelo malo
mleka! Včeraj sem ga od nje namolzla polno
mero, a sinoči i danes v jutro niti četvrtinko.
Zapazila sem tudi, da se blago trese na vsem
životu. Prisegla bi, da je naša »dobra« sosedica
mojej kravi mleko oduzela. Ko sve se zadnjič
sprle za stvar od nič, zagrozila se mi je: Nekaj
ti hočem v kratkem napraviti!

Včeraj popoldne, ko mene ni bilo doma,
opazovali so jo otroci, kako je stikala blizu hleva.
Sedaj sem prepričana, da prav ona mi je ovo
škodo napravila.

A tudi to mi služi v potrdilo: njena krava,
ki je toliko stane, ves čas ni imela mleka; sedaj
pa ga ima. Res je res! tista baba je pravcata
vešča, pritrđi jej moško botrica. Pri priliki, po-
glejte jej na nogi, kako ravna stopala ima, i pa
kakove oči? To so vam slabe, da slabelj n;
treba!

Dovolj nas zanima le to!

Hočemo ženici dokazati, da je nemogoče to,
kar ona trdi i veruje. Pričnimo golim obliko-
slovjem! Sosedica je oduzela vašej kravi mleko.
Da je to mogla izvršiti, morala je vašej kravi
mlečno posodo odstraniti. Njena krava preje
mleka ni imela, tedaj je ona nje slabo mlečno
tvornico odstranila, i nadomestila z dobro vaše
krave. I vašej pa slabo vime njene prilipila.
Drugače ni mogoče! Se vsa ova njena opera-
cija na vašem blagu pozna? Nijednega sledi!
Tedaj je vse, kar trdite, gola laž. Vedite! da
odstranitvijo vimena je pretesno zvezana kravja

jutro se je po taboru raznesla vest, da so po
noči ujeli dva mrtlička roparja; vsi smo ju hodili
na glavno stražo gledat in vsak je uže naprej
izrekel sodbo. Kakor je uže znano, ni v vojni
posebno dolgih pravi. Dokazi so bili v rokah in
še tisti dan sta bila pri nekej ograji brez po-
sebne straže ustreljena in tudi tam zakopana.
Stari bobnar je trikrat na boben udaril in dejal:
kakoršno življenja, takšna smrt.

(Dalje prihodnjič.)

Pred narodnim domom.

(Vizija, spis. F. Z.)

Pridno delaj kládivo in žlica,
Vesliren zid že raste 'stal,
Kjer, ko krasna misel bo resnica,
Narodni prekrasni dom bo stal.
Urno na delo, o! budni zidarji!
Znoja na čelu ne strasite se,
Megle že nočne se vmičejo zarji,
Vse že gradivo pripravljeno je.

Gor po odrh suče vse se živo,
Čuj, doni že glasni mahov pok,
Slogo vidiš tukaj ljubeznivo,
Zglaša vmes se pesnjij mili zvok.
Čvrsto zidarji, bodite veseli,
Dela pomembje zavedajte se!
Dobro, koristno je, kar ste začeli,
Sveto veselje spodobno mu je.

smrt. Vsega tega prav nič ne bo umela, še prav
moško se vam odreže: Ona ve coprati, ima ča-
robna zelišča, umeje čudotvorne besede izgovar-
jati itd. Pri tem delu orodja ne potrebuje — le
podvrže, i bog!

Da se takovo praznovstvo pri narodu od-
pravi, treba nam se posluževati prilik; ali zgo-
dovinskih izgledov, primerov. Morda zgo-
dovina nam jih mnogo prireduje, ki se dadó v
jednem, ali drugem slučaju vporabiti; tako
rekoč: Stojé na pravem mestu.

(Koniec prihodnjič.)

Podgradom 13. m. c.

Mej tem, ko je pustne dni naša mladost z
svojitmi navadnimi burkami praznovala, zadela
nas je nemila zguba, ločil se je namreč od nas
v Kastav premeščen zdravnik V. Kornmüller.
Ta gospod se je ves čas, kar je pri nas bil, prav
ljudomilo vedel i si občno spoštovanje pridobil,
zatorej ni čudo, da njegov odhod Podgrad in
vsa njegova okolica obžaluje. Posebno sočutje
do tega značajnega moža je pokazala tukajšnja
č. gospoda in veteransko društvo, kateremu je
on vodnik bil. Lepo je bilo videti gosp. veterane,
kedar so šli slovo jemati vsi v paradi. Besede,
katere jim je o slovesu ta ljubljani gospod go-
voril, padle so v dobro zemljo. Bog naj živi
vrlega našega prijatelja! on nam ostane vedno
v blagem spominu.

Belgrad, 10. m. c.

Pisal sem Vam uže, kako je srbski narod
praznoval povišanje svojega kneza v kralja, naj
Vam še popišem, kako je bilo v gledišču. Še
precej veliko gledišče (nekoliko večje, nego »Ar-
monia«) je bilo danes uže ob 8. uri tako na-
polnjeno, da so kaso zaprli dosti pred začetkom
predstave. Orkester pod vodstvom našega slav-
nega in tukaj jako priljubljenega Jenka igral
je prav lepo ouverturo, sestavljeno iz narodnih
pesnij, a ko je dvor stopil v lože, začel je or-
kester gosti lepo srbsko himno: »Bože čuvaj,
Bože hrani, srbskog kralja, srbski rod,« katere
je občinstvo stojé poslušalo ter kralja in kraljico
v enomer pozdravljalo z gromnimi klici: »Živio
kralj, kraljica.« Videli sem tu resnično a ne
umetno podnetno navdušenje. Kralj in kraljica
sta kaj po domače pozdravljala ter se gospodi
v ložah tu pa tam prijazno smehljala; posebno
simpatična osoba je kraljica, katere se kaže pri
takih slavnostih vedno le v narodnej srbskej
obleki. Videli pa nisem v gledišču Ristića in ne-
koliko drugih visokih oseb. Kralj je nekda na
sedanje ministerstvo popolnoma navezan, kar
ni prav po godu; a o tem pozneje.

Produciralo se je ta večer srbsko pevsko
društvo v Belgradu in pa zbor glavne cerkve
pod vodstvom g. Jenka. Prav lepo in natančno
so peli, posebno mešani zbor. Kar se mi je naj-
bolje dopadlo, bile so žive podobe, ki so pred-
stavljale vse važne dobe iz srbske zgodovine
pa do novega kraljevstva, tu smo videli Dušana,
Lazarja, Miloša, Mihajla do Milana, vse srbske
vladare. Ljudstvo je navdušeno ploskalo in ko
je dvor otšel, sprejela ga je pred glediščem na
tisoče zgrmadena množica, ki je kralja in kra-
ljico pozdravljala s »živio-klici«. Reči moram,
da sem bil svedok jako ganljivih momentov.
Srbski narod je sploh še primitiven, tudi naiven,
a trezen, pameten in zmožen. Iz države, ki
ima take podanike, dá se kaj napraviti. Gledé
kraljevstva se slišijo razna menenja, nekateri
pravijo, da je to pristojalo Srbiji in da mora
srbska še prav mogočna postati ter dobiti Bosno

Kajti dom duhov, prejasno delo,
Velikanska veža umetni,
Speši samo se z močjo veselo,
Bistri duh le bistro hče moči.
O kakó mi že duh tu svetkuje,
Gledam že muz navdušeni kor,
Koji, smehljaje se, tvarka pa snuje
Ko od božanstva navdihneni zbor.

Da-si veledom še le se stavi,
Duševne zaloge že krasé,
Že se giblje, jasni duh se javi
Kakor zora, ko zlati vrhé.
Že razpečatila nam se je knjiga,
Nam je uméven, ki skrit je bil, duh;
Kakor iz grobov se narod že dviga,
Srda skripečé sosedov napuh.

V tem ko trud žari, se kamen seka,
Škripec, vitlo, oder sprilje vmes,
Množni ljud od vseh strani piteka
Gledat tempelj svoj, mogočno vez.
Glejte, dohajati še ne nehajo
Vrste hiteče preradostnih trum,
Pesni doné, in zastave vihrajo,
Čujte, navdušju posvečen je šum.

Pozdravlja se prijazni roji
S prapori i venci skupaj vro:
Kdo pregleda jih, kdo jih prebroji,
Ki z zelenih dalj pred dom tekó:
Kakor junakov podobe so moške,
Kranjska, Primorska rodila jih je,

in Novibazar, a da jaj Bosna po Avstriji pride
mirnim putem, ker Avstrija se je uže prepričala,
da za njo Bosna ni in da samo Srbija more tam
vrediti stvari. Sploh gre tukaj govorica, da so
mej Avstrijo i Srbijo uže neki dogovori in da
je zveza mej obema državama jako iskrena.
Po vsem sošiti, Avstrija ni bila še nikoli tako
popolarna v Srbiji, kakor prav zdaj, ko vse meni-
da je ona največ na to delala, da postane Srbija
kraljevstvo, in resnično se je avstrijski poslanec
grof Khevenhüller prvi poklonil novemu kralju
ter ga jako gorko nagovoril, kakor je to uže
občno znano. Zopet drugi pa pravijo, da je Av-
strija s tem naklonila Srbiji večje troške in da
jo hoče popolnoma na svoj voz priklenoti, Bosna
pa da mora prej ali slej tako in tako priti pod
Srbijo, ker Avstrija se ne hode mogla držati
tam. Vidi se, da je zdaj v Belgradu boj mej
Avstrijo i Rusijo in da sedanja vlada bolj k Av-
striji tišči, kar je posebno Ristićevej stranki ne-
ljubo. Moje menenje pa je, da bi v odločilnem
momentu Avstrija v Srbiji teško imela pravega
prijatelja, kajti Rusija ima vendar tukaj preveč
zaslombe v narodu, premislite li: vse pope! Sicer
pa je tukaj še huje strankarstvo, nego v
Avstriji; te dni sem bil na priliko v Šibeu in
i tam sem videl posebno čitalnico za liberalce,
posebno za radikalce, posebno za narodnjake
V obče pa narod prav dobro napreduje, čudij
sem se posebno srbskih nižjih častnikov intelli-
genciji, katere utegne biti vsaj enaka onej av-
strijskih najboljših nižjih častnikov. Tudi to
moram omeniti, da je v Srbiji zdaj prav demo-
kratično življenje, kakočnega ni v nobenej repu-
blici, tukaj je v resnici vse jednako, narod bratov,
ker milijonar se nič ne sopiri in prav tako ne
minister. Želeti bi bilo, da ostane v Srbiji tako
tudi pod kraljevstvom. Še marsikaj sem zapazil
tukaj, toda polagoma; časa ni, druge skrbi mi
roje po glavi. Slovence tukaj radi imajo in dobro
znajo, da nas je mnogo tudi v Trstu. Toda kaj
več o tem, ko pridem domú.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Pri debati o volilnej reformi so bili levičarji
strašno tepeni, vrženi iz vseh trdnjav nemajo
več nobenega zavetja, njihovo ladijo zapuščajo
uže podgaue. Sicer sta *Herbst i Sturm* zadnje
sile napela i ves prah postrelila, a grof *Hohenwarth*
ju je tako potokel, da je nju brezupna vojska
prišla do spoznanja, da nikdar več ne pride na
vrh. Zadnji ponedeljek je zbornica sprejela pred-
logo desnice z večino 60 glasov, da se preide v
specijalno debato. Z desnice so glasovali tudi
ministri in poslanci Bertolini, Coronini, Krona-
wetter, Löblich, Pisch, Schönerer, Steudel, *Vu-
četić*, Wurmband in Zschok.

Levičarji so uže mnogokrat pretili, da za-
pusté državni zbor, ako ta ne bo rklepal tako,
kakor oni hočejo, a nikdo ni veroval, da bi to
res storili; pred volilno debato so zopet ta glas
zagnali, a zdaj sedé, kakor bi na poslanske stole
bili prismojeni, le njihove vrste so vedno red-
kejšje.

Uže zdaj je gotovo; da *gospeska zbornica*
brez spremembe sprejme volilno postavo, kakor
jo je sklenola poslanska zbornica. Levičarjem,
ki so uže zdaj strahovito tepeni in pobiti, hode
to smrtin udarec; v prahu se valja njihova
»gloria«; prišel je sodnji dan, in zavrženi so!

Prišli so s *Štajerske* tud in *Koroške*,
Eden le jezik ti vsi govore.

Dolgo v molku gleda hram rastoči
Ljud na moč osupli; kar na to
Hrum iz prsij mu vsesilen počí,
Sprenduše zbistri mu okó.
Hrupno ko veletok silni razdene
Jez in bregovje, da dela si pot,
Glas zadržani se zdajci razkrene:
»Živi naš dom ino mili naš rod!«

O vi božje vneme prvi klasi!
Blagoslov naj rajski vas krepí:
Vnaroditve rojstva to so glasi,
Izpoznal je duh duhá moči.
Godba čuj šumna, ognjeni napevi,
Z gricév zvonovi zdaj glasno doné.
Gromni zaklici, slovesni odmevi
Uho osuplo čaróbnó pojé.

Lep brez dvombe dar je umna glava,
Plemenit srcá je hvale čút;
Čista v njem se javi še narava,
Nehvaleznost pa je grozen stud,
Z odra stopivšim hvalezni *Slovenci*
Glej, poljubljujejo čela, roké,
Kite 'z dobrane in pisani venci
Venčajo delalcem bistre glavé.

Poslanska zbornica bo imela pred veliko nočjo 29. ali 30. t. m. zadnjo sejo, potem bodo poletnice do 25. aprila, kateri dan se zborovanje zopet prične. Po veliki noči pride najprej v obravnavo colna tarifa.

Baron Pretis, c. k. namestnik na Primorskem, odpovedal se je državnemu poslanstvu. Izvoljen je bil v velikem posestvu na Češkem. Pri nove volitvi pridobi desetina enega poslanca. Izstopil je iz državnega zbora tudi levičar baron Walterskirchen, ker ne more odobravati počenja levičarjev v volilni reformi. Tako pada list za listom s trohlijevega drevesa ustavovercevi. Za njim je odstopilo še šest drugih.

Odbor za uredbo plačila duhovnikom je imel zadnjih 14 dni več sej, in sprejeli so se predlogi, po katerih se duhovnikom zdatno pomore. Le žeteli bi bilo, da župniki in kaplani v tistih deželah, kjer imajo zavolj ubožnega prebivalstva zelo malo postranskih dohodkov, dobivajo višjo plačo, nego drugod; in to posebno na Primorskem.

Fml. Jovanović je izjavil, da je vojna v Krivošji končana, ker imajo vojaki v rokah vse imenitne kraje.

Dokazano je zdaj, da je angleški denar Krivošjane k uporabi zapeljal. Ko so glavarja iz Ublji prašali, zakaj ni zabranil z velikim svojim vplivom upora, odgovoril je: Moj vpliv je nehal tisti dan, ko so Ubljani napolnili žepa z angleškim zlatom; dokazano je tudi uže, da je denarje trosil Anglež Evans, katerega so zaprili ter ga k ljubim nadleganja angleškega konzula nečejo oprostili. Tega, to se ve da, nečejo vedeti dunajski judovski časniki, ampak kriče le na Rusijo in Črnogoro.

Kakor poroča »Narodni list«, posebno hrabro sta se vedla v bojih s Krivošjani varaždinski polk št. 16 in naš domači Weberjev polk št. 22. Najtežavniši je bil boj na Zagvozdku pri Hanu. 10. t. m. so dobili vojaki v Crkvici ukaz, naj prodró čez klanec Hana in naj zasedejo Dragalj. V pomoč sta jim bila poslana Webrov in varaždinski polk od ene strani, od druge pa Hesov polk. Zjutraj je bilo na Zagvozdkovih visočinah polno vstašev in od obeh strani se je streljalo dve uri. Ob devetih so opazili vojaki, da vstaši beže. Vojaki, ki niso vedeli, kak pomen ima ta beg ter so se bali napada od druge strani, ustavili so se. Kar naglo pa na Zagvozdkovih visočinah, na mestih vstašev zagledajo Webrov in varaždinski polk, ki sta navdušeno klicala: »Živela Avstrija! Živel Jovanović!« Ker sta Webrov in varaždinski polk na Zagvozdku prijela sovražnika za hrbtom, obvarovala sta našo vojsko velike zgube. Ta dva polka sta stopila z Orien planine brez telečjakov in vojaki so kanone na ramah prenesli; na nekaterih krajih so gazili sneg do stegen in vendar so prišli o pravem času. Pri Zagvozdku je zaklical lajtenant, ki je korakal pred vojsko, majorju Rukavini: »Pazite, na desni je sovražnik.« Ker pa major dalje stopajoč ni videl sovražnika, vprašal je smeje: »Kde so kukavice?« a v tem trenotju je podilo nekoliko pušk in krogla je zadelala Rukovino v prsa. Na to so zakričali vojaki: »Kdor je Hrvat, naj masčuje ubitega brata!« Vstaši so potem drli proti vojakom, a ti so mej nje ustrelili ter mnogo njih pobili, 12 mrtvih je na mestu obležalo, še več mrtvih pa so vstaši odnesli. Tako so uplašeni vstaši zapustili Zagvozdek, naši vojaki pa so brez daljšega upora prišli v Dragalj. Potem sta se vrnila polka Webrov in varaždinski v Rižan in mej potjo pela navdušeno pesem: »Lepa moja domovina!«

V Hrečgovini se ponavljajo majhne praske, 14. t. m. je napalo žandarmerijsko postajo v Jozar Karavli pri Čujnici 100 uštašev; žandarji so se morali umakniti; ko pa so 15. prišli vojaki v Karavlo, našli so zapuščeno in porušeno.

Krivošjani so prosili črnogorskega kneza naj jih sprejme v svoje knježevino. Knez jim je vedenje do Avstrije zelo odidal ter rekel: Gostoljubnosti vam ne morem odreči, ali ostro vas bom nadzoroval.

Ubletim Krivošjanom je črnogorska vlada odkazala stanovanja pri Podgorici na albanskej meji, da ne bodo mogli čez avstrijsko mejo ter da bodo branili napade albanskih rodov na črnogorsko zemljo.

Vnanje države.

Novi srbski kralj Milan I. se da kronati 15. junija, na obletnico Kosovske bitve.

V srbski skupščini je 57 radikalcev odložilo svoje mandate ker jim finančni minister ni hotel odgovoriti, kako je s pogodbo skleneno za stran srbskih železnic s propalo banko »Union Generale«. Skupščina je vsled tega nesklepčna; nove volitve so se razpisale.

Kronanje ruskega cesarja Aleksandra III. v Moskvi bo meseca avgusta, ako se kaj neprevidnega ne pripeti.

Na Francoskem se majó sedeži ministerstvu; Gambetta in njegova stranka mu meče polena pod noge. Vzlasti se spotika mnogo poslancev nad finančnimi načrti ministra Sava, ki je v

pretesnej zvezi z Rothschildi, tako rekoč zgolj njihov agent; in torej deluje na korist borziancev in milijonarjev, ne pa narodu v dobiček. Nasliva pijavica judov v denarstvenih zadevah se bodo morale prej ali slej vse države otresti.

V Taverzi je razburjenost zopet velika, nekateri rodovi so se vnovič uprli; iz vsega se vidi, da bodo Francozi tam še dosti posla imeli.

DOMAČE STVARI.

Odborniki in namestniki političnega društva »Edinost« so vlijudo vabljeni k seji katera bo v četrtek 30. t. m. ob 12. uri v dvorani »delalskega podpornega društva« corso Stadion št. II. t. n. Kdor je za držan, naj do časa naznani.

Cesarjeva zahvala.

Avstrijskega Lloyda kapetani so poslali cesarju adreso, v kateri mu izrekajo svojo udanost. Cesar je blagovolil to adreso najmilostljivejše sprejeti ter je izrekel kapitanom svojo zahvalo.

Volitve v tržaški mestni svet.

Mestni magistrat razgláša, da bo imenik dozaj vpisanih volilcev od 25. t. m. do 6. maja, tedaj skozi šest tednov, vsak dan od 9. ure zjutraj do 2. popoldne ležal v prednji dvorani, drugem nadstropji mestne hiše. Vsacemu je dopuščeno ta imenik pregledati in pritožiti se, če najde v njem katero ime izpuščeno ali kako drugo napako, in sicer v 14 dneh, to je do 8. aprila.

Magistrat potem v šestih dneh, tedaj od 8. do 13. aprila razsodbe reši, oziroma napake popravi. Ako se komu pritožba zavrne, na voljo mu je dano, v treh dneh vložiti pritožbo pri mestnem svetovalstvu.

V zadnjih 14 dneh pred volitvijo se v imeniku nič več ne popravi. Imeniki volilcev se razporežó tudi v Tergesteji in drugih javnih prostorih, pa tudi pri okrajnih načelnikih, kapovilih, učiteljih, župnikih in kuratih v okoličih.

Volilci nobeden naj ne zamudi pogledati v imenik, ali je njegovo ime zapisano, in prav zapisano v njem; kdor najde kako napako, naj se brez zamude oglasi, da se pomota popravi. Način rodoljubom po okoličih posebno na srce polagamo, naj se prepričajo, ali so vsi volilci zapisani i če zapazijo pomote, naj storé, kar treba, da se popravi.

Za razstavo se je dozaj 62 firm iz Štajerskega oglasilo; iz slovenskega Štajerja samo kakih 20. Oziroma na plodnost in obrtnost te dežele to ni veliko število.

O podaljšanju Rudolfove železnice do morja, katero je naš poslanec G. Nabergoj v državnem zboru sprožil i tako gorko priporočal, sklenol je železniški odsek zaslišati najprej menitve finančnega in trgovskega ministra. — Tudi zaradi te in dolenske in ljubljansko-kamniške železnice je bila zadnji teden na Dunaji deputacija kranjske obrtne zbornice in interesentov kamniškega okraja pri grofu Taaffeju in trgovinskem ministru, katera sta jo prav prijazno sprejela. Zadnji je rekel, da k malu napravi predlog, da se izdela proga od Trsta do Divače preko Istre. Za stransko črto Ljubljana-Kamnik z državno podporo je izrekel dobro nadejo in ugodno sodil o načrtu dolenske železnice, a pristavil tudi, da ogerske vladi ni povoljna. — O zadevi nove železnice v Trst je ukazal g. minister trgovine, naj se prično preiskavati zemljiške razmere mej Trstom in Hrpe-ljami, postajo istrske železnice. Ako bo tukaj zemlja primerna, bila bi skoz ta kraj najkrajša črta za drugo železnično zvezo mej Trstom in notranjimi deželami.

Slovenščina v svet. Jakobske cerkvi. Farani fare sv. Jakoba so se vnovič pritožili pri nas, da ni »Edinost« ostreje odgovorila na napad v laškem listu »Stafeta« rekoč, da se pri božjih službah v postu vedno latinske litanije opravljajo, mej tem ko je pri sv. Antonu vse slovenski, če tudi je to v mestu. Izrazili so se, da so pri sv. Jakobu gotovo nekateri nasprotni duhovniki in morda tudi pisec članka v »Stafeti«. Čudno je, da se res nič ni spremenilo v tej stvari pri sv. Jakobu kder se pri vsakej božji službi gotovo 9 desetih Slovencev nahaja. Vi gospodje, kateri imate to stvar v rokah, posebno pa velečastito predstojništvo tamonje fare, poskrbite vendar uže, da bo ljudstvo vsaj v cerkvi v materinem jeziku Boga čestilo.

Vojna ladija »Cargano« je 19. t. m. pripeljala 14 ranjenih in 53 bolnih vojakov iz južne Dalmacije v Trst, kder so jih v vojaške bolnice v skrb prevzeli. Gospe podpornega društva so jih sprejele pri dohodu ter jim delile kavo, čaj, limonate, druga krepčila in tudi cigare. Tudi veterani so prišli ranjenim in bolnim na pomoč.

Tržaške šašalote. (delalke v magazinih) so napravile predzadnji četrtek tak koncert v ulici Acquedotto pred magazinom g.

Weidingerja, da so iz tega in bližnjih magazinov pobegnole od strahu — vse mačke. Delalke, ki čistijo »gumi arabicum«, napravile so »štrike«, ker Weidingerjev glavni fakin, kakor se trdi, mej nje ni dela pravično delil. Prvi upor je nastal ob treh popoldne in policija je imela mnogo posla, da je ubranila huda dejanja. A tudi to ni pomoglo, ker k malu potem je kakor vojak, v rednih vrstah, z rutami na drogih primarširalo okoli 300 šašalot, ki so pele komično pesem: »Deghi al dao, paron Mičel!« ustavile se pred Weidingerjevim magazinom ter kričale, da nisi grmečega Boga čul. Na mestu je bilo več političkih patrol, ki so ženskimi vevale v imenu postave, naj se razidó, a vse zabadava. Policijski organi so nekoliko najhujših razsajalk zaprli; a to je bilo olje v ogenj; kakor bi se bil oblak utrgal, tako je rastla ženska povodenj ter se valila proti c. k. policijski kasarni. Ulice Sorigente, Majolica, Tintore, delle Acque so bile polne ženskega spola i le z velikim trudom jih je policija sčistila. Pozno ponoči so v vozeh prepeljali zaprte ženske v središnje zapore, v katerih so zopet zapele: »Deghi al dao, paron Mičel!« (odbi balin, pr-tron Mihecl!) ta pesem je v zadnjih tednih provzročila v Trstu uže mnogo smešnih, pa tudi kislj dogodb.

Ogledovanje konj in mul za vojaške potrebe bo v Trstu na senkem trgu od 29. marca do 1. aprila. Posestniki o i začetne črke A do F imajo priti 29. marca, od začetne črke G do M 30. marca, od črke N do S 31. marca in od črke T do Z 1. aprila. Certifikati za oprosteno od ogledovanja se morajo do časa vložiti, in podpisani biti od župana in dveh posestnikov konj ali mul.

Redka prikazen je gotovo ta, da so v tržaški okolici tu pa tam uže minoli teden vinske brajle cvet kazale, in so jih ljudje žveplali.

Iz Riemana se nam poroča: Praznik našega patrona sv. Jožefa smo letos s posebno slovesnostjo obhajali. Krasno vreme je privabilo od vseh strani, posebno iz Trsta, toliko ljubstva, kakor še nikoli. In akoprav je lanska vinska kapljica posebno okusna in — nevarna, vendar nobenega nerada ni bilo; le v bližnjem Logu v hiši Tržačana g. Angeli je popoldne nek mizar s svojima sinoma grdo razsajal in pretil. Ko je g. Angeli dal županu v Riemanje glas, naj bi poslal žandarma na pomoč, odgovoril je bajé župan, da nema časa, ker mora krmariti. Ako bi se zgodila kaka nesreča, kdo bi bil odgovoren? — Kdo ima dolžnost, v občini skrbeti za mir in red?

Iz Materije se nam piše: Javnega priznanja in zahvale je vreden naš župan gosp. G. Kastelic, ker po njegovem prizadetju je dobilo devet družin, katerih sinovi so na bojiščih v Dalmaciji, od vlade lepo podporo. Bog mu povrni trud!

Slov. čitalnica v Gorici priredi 26. t. m. besedo i v dvorani društva »Concordia«. Spored: 1. »Rado ide«, poje moški zbor. 2. Vilhar. »Ljudmila« — deklamuje gospa Pirjevečeva. 3. Dr. B. Ipavec. »Pod lipso«, čveterospav. 4. Foerster. »Po jezeru«, uglašljena za klavir — igra gospa Podgornik-Tolomei. 5. Neived. »Pozdrav«, poje moški zbor. 6. Suppé. »Ne zabi me« — poje gospé. M. Pagliaruci-jeva. 7. Kocijančič. »Slovo«, poje moški zbor. 8. Igra: »Dva gospoda in en sluga«.

Dr. Poklukar in dr. Tonkil, slovenska državna poslanka, izdelala sta postavni načrt o sprejemanju in ravnanju z slovenskimi vlogami pri državnih uradih.

Častno občanstvo je g. Fr. Povšet, profesorju in vodju slovenske kmetijske šole v Gorici, podelila hotiška občina v litijem okraju na Dolenskem. Čestitamo!

Mnogo slovenskih občin je zopet poslalo državnemu zboru prošnje za slovenske srednje šole in za premeščenje višje deželne sodnije iz Gradca v Ljubljano. Kako, da je o tem tako tiho na Primorskem? Imajo li občine tako malo narodne zavesti? Temu ne bi mi pritrdili. Jeli drug uzrok? Da, ugihati ni treba, kde tiči.

Za »Narodni dom« nabirajo se prav marljivo po vseh krajih naše slovenske domovine prostovoljni darovi. Tudi mi priporočamo svojim čitateljem, da osobno in z svojim uplijvom pri sosedih in znanih pospešujejo izvršitev tega velicega narodnega podjetja. Čehi so si s prostovoljnimi darovi postavili gledališče, ki je stalo poldrug milijon gold. in ko je to pogorelo, zložili so v jednem mesecu drug milijon; in mi Slovenci ne bi mogli na enak način in v enak namen nabrati 100.000 gld.? V resnici ne bi vredni bili prištevati se naprednim narodom, ko bi sedaj ne pokazali svoje požrtvovalnosti.

Ljubljanski mestni zastop je za »Narodni dom« pogojno dovolil 5000 gl. na predlog g. dr. Zarnika, odbor se mu je za to zahvalil v seji 17. t. m., v

kateri je sklenol občnemu zboru predlagati, da prevzame tudi »Narodni dom« v Novem mestu v svoje oskrbovanje i na svoj račun.

Veliko ljudsko veselico priredé ljubljanska narodna društva blekóštno nedeljo. Čisti dohodek te veselice, za katero se delajo uže velikanske priprave, namenjen je »Narodnemu domu«. Ker je binkóštni ponedeljek odprta in razsvitljena svetoznana postojnska jama, prilika je vsacemu, kedor je še ni videl, obiskati jo, dan prej pa se udeležiti ljudske veselice, katera, po pripravih soditi, bode takóšna, kakorne še ni videla naša prvostolnica bela Ljubljana.

Požar je na Starej Vrhniški 21. t. m. vpepelil 6 hiš z družimi gospodarskimi poslopji. Vrhniški in virski gasilec so se prav vrtlo vedli. Zandar Langer je otel iz goreče hiše dva otroka.

Velik požar je bil 10. t. m. v vasi Sionovi v občini Soltračica, 9 kmetov so pogorele hiše z vsemi gospodarskimi poslopji. Škoda je do 10 tisoč goldinarjev in siromaštvo veliko, ker pogoreli večidel niso bili zavarovani. Gosp. župan kliče blage duše na pomoč, ker stek in jok je nepopisen.

V Dolenji vasi pri Ribnici so napravili ognjegasnó društvo popolnoma v narodnem duhu in z slovenskim poveljstvom. Naj ta lep zgled posnemajo tudi drugod!

Knjiga »Delo sv. Cirila in Metod« se zdaj tudi v Trstu dobiva, in sicer pri knjigarju g. Moscheni, via della Caserma. Cena jej je 45 kr. Sežite po njej, posebno vi dijaki, učitelji in duhovniki — pa tudi drugi izobraženci!

»Tribüne«, edini nemški dnevnik na Dunaji, ki poleg tega, da se jako krepko in vspešno poteza za ona načela, za katera se bori večina državnega zbora, z vso odločnostjo tudi brani slovenskega naroda pravice, prav živo pripravljamo onim našim naročnikom, ki beró tudi nemške časnike. Kdor je nam prijatelj, vreden je tudi naše podpore. Velja pošiljan po pošti za mesec 1 gld. 60 kr., za tri mesece 4 gld. 50 kr.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Za ohranitev in zboljšanje gozdov na Primorskem je c. k. deželno namestništvo izdalo ta le razloz:

1. Gozde popolnoma izsekovati je prepovedano, in vsak gozdni posestnik, ali pa tisti, ki ima pravico gozd izsekovati, je dolžan, ako izseka gozde visoke rasti, pustiti na posekanem prostoru po 50 z ravnih in za seme sposobnih dreves na vsak hektar, ki naj preimerno vsakebi rastejo. Ta drevesa se smejo le takrat posekati, ko se je gozd vsled mladega gozdnega zaroda uže zarastel.

Izjema od te prepovedi je samo pri gozdnem gospodarstvu dorašlih gozdov visoke rasti, kjer je uže nov gozdni zarod ob času, ko se ima sekati. Ohranjanje dreves, ki je uže po naravnih vzrokih pri gozdih srednje rasti v navadi, se tudi na Primorskem pri gozdih nizke rasti z ozirom na lokalne razmere ne sme opustiti, zato da se ohrani in zboljša gozdno gospodarstvo; zategadelj se ima ohranjevati vselej, ko se izsekujejo gozdi nizke rasti, na vsak hektar po 20 najbolj obrastlih, in najbolj cenjenih dreves, ako je mogoče z lastnimi koreninami, ki naj rastejo primerno vsakebi, in sicer toliko časa, dokler ne zraste število teh dreves do 40. Ta drevesa se smejo še le potem posekati, ko imajo uže nad 30 let.

Ako se je število teh dreves zato, ker se je gozd izsekoval, ali pa iz kacega drugega vzroka zmanjšalo, treba ga je spet s tem nadomestiti, da se ohranjuje primerno število mladih dreves. Te določbe ne veljajo za one gozde, v kojih raste le grmovje.

2. Gozd izsekovati je dovoljeno le od 15. oktobra do 1. aprila, z izjemo gozdov na visokih hribovih, koji se smejo izsekovati do 1. junija.

3. Izkopavati korenine in rovti štore, ako niso uže čisto posušeni, kakor tudi kupčevati z njimi je prepovedano z izjemo onih slučajev, v katerih politična oblastinja na podlagi 3. 2 gozdne postave to dovoljuje, ali pa ako se kopljejo korenine in rujejo štore v gozdi visoke rasti. Ako hoče kdo na tak dovoljeni način pridobiti drva prodati, mora se preskrbeti z spricvalom one županije, v kojoj okrožji je dotični gozd.

V tem spricvalu ima biti dokazana pravična pridobitev zgoraj imenovanih drv, tudi ima biti v tem spricvalu naznanjeno, kacega plemena so korenine, ali štore, koliko jih je, in za koliko časa je veljavno zgoraj imenovano spricvalo.

4. Zanemarjanje teh naredb bo kaznjeno po § 4 gozdne postave od 3. decembra 1852. št. 250 Zak. in Ukaz.

Slovenci!

Ko je dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški izdahlil svojo silno dušo, si je bil vsak slovenski rodoljub v svesti, da je Slovencev sveta dolžnost, skrbeti za vreden spomenik slavnemu rajniku, ki je skoro za štirih desetletij naš narod vodil v vročih borbah za njegov obstanek.

Prvi korak za dejansko izvršitev misli, katera je navdajala vseh narodnjakov srca, je storil poslednji občni zbor ljubljanske čitalnice s sklepom, naj se osnuje poseben odbor, kateremu bode nalog, prevladati in določati, na kakóšen način naj se potomecem ohrani spomin pokojnega dr. Janeza Bleiweisa.

Ta odbor, sestavljen iz kranjskih deželnih poslancev, ljubljanskih meščanov in zastopnikov narodnih društev ljubljanskih, se je zdaj ustanovil in soglasno sklenil, da je nepozabljivemu očetu Slovencev v Ljubljani na javnem prostoru postaviti dostojen spomenik.

Odbor pričakuje, da bode narod slovenski navdušen požrtvovalno na nameri in nje izpeljavo omogočil z obiljano požrtvovalnostjo. Od

